Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0005

Humanitaarabi polükriisi ajal – meie põhimõtete kinnitamine mõjusamaks ja ambitsioonikamaks reageerimiseks humanitaarkriisidele

Euroopa Parlamendi 20. jaanuari 2026. aasta resolutsioon humanitaarabi kohta polükriisi ajal – meie põhimõtete kinnitamine mõjusamaks ja ambitsioonikamaks reageerimiseks humanitaarkriisidele (2025/2085(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 208 ja 214,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 3 lõiget 5 ja artiklit 21,

– võttes arvesse 1949. aasta Genfi konventsioone ja nende lisaprotokolle,

– võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, mille on ratifitseerinud EL ja kõik selle liikmesriigid,

– võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 24. mai 2024. aasta resolutsiooni 2730 (2024) humanitaartöötajate ning ÜRO ja sellega seotud töötajate kaitse kohta relvakonfliktides,

– võttes arvesse naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevat ÜRO Julgeolekunõukogu 31. oktoobri 2000. aasta resolutsiooni 1325 (2000) ning üheksat sellele järgnenud resolutsiooni, millega esitati naisi, rahu ja julgeolekut käsitlev tegevuskava,

– võttes arvesse 1994. aastal Kairos toimunud rahvastiku ja arengu rahvusvahelist konverentsi, selle tegevusprogrammi ja läbivaatamiskonverentside tulemusi,

– võttes arvesse Pekingi tegevusprogrammi ja selle läbivaatamiskonverentside tulemusi,

– võttes arvesse ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja kestliku arengu eesmärke,

– võttes arvesse nõukogu 20. juuni 1996. aasta määrust (EÜ) nr 1257/96 humanitaarabi kohta[1],

– võttes arvesse 23. mail 2016. aastal allkirjastatud nn ulatuslikku kokkulepet (Grand Bargain), selle kohta koostatud iga-aastaseid sõltumatuid aruandeid, eelkõige 2021. aasta aruannet, ning 15.–17. juunil 2021. aastal toimunud ulatusliku kokkuleppe aastakoosolekul esitletud ajakohastatud ulatusliku kokkuleppe (Grand Bargain 2.0) raamistikku ja selle lisasid, samuti 19.–20. juunil 2023. aastal toimunud ulatusliku kokkuleppe aastakoosolekul võetud uuendatud kohustusi,

– võttes arvesse ÜRO peasekretäri 23. augusti 2016. aasta aruannet ülemaailmse humanitaarabiteemalise tippkohtumise tulemuste ja tippkohtumisel osalejate võetud kohustuste kohta,

– võttes arvesse humanitaarabisüsteemi ümberkorraldamise ettepanekut, mille ÜRO humanitaarküsimuste asepeasekretär ja hädaabi koordinaator Tom Fletcher tegi oma sõnumis ÜRO agentuuridevahelisele alalisele komiteele 10. märtsil 2025[2],

– võttes arvesse komisjoni 10. märtsi 2021. aasta teatist ELi humanitaartegevuse kohta: uued väljakutsed, samad põhimõtted (COM(2021)0110),

– võttes arvesse komisjoni naiste õiguste ELi tegevuskava,

– võttes arvesse ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmandat tegevuskava (GAP III),

– võttes arvesse ajakohastatud Euroopa Liidu suuniseid rahvusvahelise humanitaarõiguse (IHL) järgimise edendamiseks[3],

– võttes arvesse nõukogu 10. detsembri 2018. aasta järeldusi naiste, rahu ja julgeoleku kohta ning naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevat ELi strateegilist lähenemisviisi,

– võttes arvesse nõukogu 20. mai 2021. aasta järeldusi ELi humanitaartegevuse kohta, 22. mai 2023. aasta järeldusi humanitaarabi rahastamispuudujäägiga tegelemise kohta, 7. mai 2024. aasta järeldusi kaitse kohta humanitaarkriisi tingimustes ning

---

1 EÜT L 163, 2.7.1996, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/1257/oj.

2 Hädaabi koordinaatori Tom Fletcheri sõnum humanitaarabi andjate kogukonnale, 10. märts 2025.

3 ELT C 303, 15.12.2009, lk 12.

24. juuni 2024. aasta järeldusi, millega ajakohastatakse ELi suuniseid relvakonfliktidest mõjutatud laste küsimuses,

– võttes arvesse nõukogu 16. detsembri 2024. aasta järeldusi üleilmsele toiduga kindlustatusele ja toitumisele antava Euroopa tiimi toetuse suurendamise kohta,

– võttes arvesse Maailma Toiduprogrammi 2025. aasta ülemaailmset väljavaadet,

– võttes arvesse ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo (OCHA) 2025. aasta ülemaailmset humanitaarabi ülevaadet,

– võttes arvesse ÜRO naiste õiguste agentuuri 2025. aasta aruannet „At a breaking point: The impact of foreign aid cuts on women's organizations in humanitarian crises worldwide“ (Murdepunkt: välisabi kärbete mõju naiste õiguste organisatsioonidele humanitaarkriisides kogu maailmas),

– võttes arvesse Rahvusvahelise Punase Risti Komitee 2024. aasta aruannet rahvusvahelise humanitaarõiguse ja tänapäeva relvakonfliktidega seotud probleemide kohta,

– võttes arvesse Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) 2025. aasta aruannet ebakindlas olukorras olevate riikide kohta,

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 18. juuni 2025. aasta eriaruannet 15/2025 kaugjuhtimise teel antava ELi humanitaarabi kohta,

– võttes arvesse organisatsiooni Equal Measures 2030 aruannet „Findings from the 2024 SDG Gender Index: A gender equal future in crisis?“ (Kestliku arengu eesmärkide 2024. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksi tulemused – Kas sooliselt võrdõiguslikku tulevikku ähvardab kriis?),

– võttes arvesse G7 välisministrite 13. mai 2022. aasta avaldust ennetava tegevuse tugevdamise kohta humanitaarabi valdkonnas,

– võttes arvesse neljanda rahvusvahelise arengu rahastamise konverentsi lõppdokumenti, mida nimetatakse ka Sevilla tegevuskavaks (*Compromiso de Sevilla*),

– võttes arvesse Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) 2023. aasta juhendavat märkust „Promoting equitable partnerships with local responders in humanitarian settings“ (Õiglaste partnerluste edendamine kohalike reageerijatega humanitaarkriisi tingimustes),

– võttes arvesse humanitaarabi andjate 2022. aasta märtsi deklaratsiooni kliima ja keskkonna kohta,

– võttes arvesse ELi ja selle liikmesriikide ning nende riiklike seltside poolt Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumise 34. rahvusvahelisel konverentsil antud lubadusi parandada rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimist selle edendamise, levitamise ja rakendamise teel ning kaitsta humanitaar- ja meditsiinitöötajaid,

– võttes arvesse ELi ja selle liikmesriikide poolt Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumise 34. rahvusvahelisel konverentsil antud lubadust anda humanitaarabi ja hõlbustada humanitaarabi juurdepääsu, suurendades sel eesmärgil poliitilist ja diplomaatilist tegevust ning toetust humanitaartöötajatele,

– võttes arvesse oma 7. mai 2025. aasta resolutsiooni liidu uuendatud pikaajalise eelarve kohta muutuvas maailmas[4],

– võttes arvesse oma 24. juuni 2021. aasta resolutsiooni seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste olukorra kohta ELis seoses naiste tervisega[5],

– võttes arvesse oma 29. novembri 2018. aasta resolutsiooni puuetega naiste olukorra kohta[6],

– võttes arvesse oma resolutsioone humanitaarabi kohta, eelkõige 15. detsembri 2021. aasta resolutsiooni ELi humanitaartegevuse uute suundumuste kohta[7], 6. juuli 2022. aasta resolutsiooni toiduga kindlustatuse tagamise kohta arengumaades[8] ja 23. novembri 2023. aasta resolutsiooni innovaatilise humanitaarabi strateegia loomise võimaluste kohta, pöörates tähelepanu praegustele ja unustatud kriisidele[9],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni arvamust,

– võttes arvesse arengukomisjoni raportit (A10-0257/2025),

A. arvestades, et mitmepoolne humanitaarabisüsteem seisab silmitsi enneolematute raskustega, mis tulenevad kiireloomulist humanitaarabi vajavate inimeste suurest arvust ja üha rohkematest ebakindlatest olukordadest, sealhulgas 2023. aastaga võrreldes

---

4 Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2025)0090.
5 ELT C 81, 18.2.2022, lk 43.
6 ELT C 363, 28.10.2020, lk 164.
7 ELT C 251, 30.6.2022, lk 80.
8 ELT C 47, 7.2.2023, lk 149.
9 ELT C, C/2024/4223, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4223/oj.

sagenenud relvakonfliktidest; arvestades, et 2025. aastal vajab kogu maailmas kiireloomulist humanitaarabi ja kaitset hinnanguliselt 305 miljonit inimest[10]; arvestades, et polükriis on keerukas ja omavahel seotud samal ajal aset leidvate kriiside kogum[11];

B. arvestades, et kogu maailmas kannatab akuutse toiduga kindlustamatuse all hinnanguliselt enam kui 319 miljonit inimest, kellest ligikaudu 70 % elab ebakindlates või konfliktist mõjutatud oludes[12], kus umbes iga viies inimene on näljas; arvestades, et rahvusvaheline koostöö, eelkõige partneritega, kes suudavad anda märkimisväärset abi, sealhulgas Atlandi-ülene koostöö, on nende probleemide lahendamiseks endiselt väga tähtis, eelkõige toiduga kindlustatuse valdkonnas;

C. arvestades, et 2030. aastaks elab üle 90 % kogu maailma vaestest Aafrikas; arvestades, et toitumisest, tervisest ja haridusest saadav kasu on määrav, et tuua see elanikkond vaesuslõksust välja; arvestades, et 2025. aastal peaksid suurimad humanitaarabivajadused olema Ida- ja Lõuna-Aafrikas, kus humanitaarabi vajab 85 miljonit inimest; arvestades, et ainuüksi Sudaani kriis on põhjustanud 35 % nendest vajadustest;

D. arvestades, et olukord Afganistanis avaldab juba niigi koormatud humanitaarressurssidele veelgi suuremat survet ning halvendab miljonite ellujäämise eest võitlevate inimeste, sealhulgas naiste ja tütarlaste seisundit;

E. arvestades, et ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (UNHCR) andmetel on kogu maailmas üle 122 miljoni sunniviisiliselt ümber asustatud inimese, kellest ligi 60 % elab ebakindlates või konfliktist mõjutatud oludes, ning üle 70 % ELi saabuvatest varjupaigataotlejatest tulevad neist oludest[13];

F. arvestades, et humanitaarabisüsteemi on tabanud laiaulatuslik rahastamiskriis; arvestades, et 2024. aastal saadi humanitaarabiks ainult 43 % ÜRO soovitud 50 miljardist USA dollarist; arvestades, et USA rahvusvahelise arengu ameti (USAID) programmide peatamine ja vähenenud välisabi teistelt peamistelt rahastajatelt, sealhulgas mitmelt ELi liikmesriigilt, on olukorda veelgi raskendanud ning toonud kaasa murettekitava languse humanitaarabi-, tervishoiu-, soolise võrdõiguslikkuse ja kliimaalgatuste ülemaailmses rahastamises; arvestades, et 2025. aasta juuliks oli saadud vaid

---

10 ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo (OCHA), 2025. aasta ülemaailmne humanitaarabi ülevaade.

11 Teadusuuringute Ühiskeskus, „Unraveling the polycrisis with foresight and innovation“ (Polükriisi lahtiharutamine tulevikuanalüüside ja uuenduslike võtete abil), 26. märts 2025.

12 Maailma Toiduprogrammi 2025. aasta ülemaailmne väljavaade.

13 ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet, aasta vahearuanne suundumuste kohta, 9. oktoober 2024.

13 %[14] humanitaarabi rahastusest, mida ÜRO oma 2025. aasta üleskutses palus, et aidata kokku 188 miljonit inimest 72 eri riigis; arvestades, et USAIDi rahastuse kärbete tõttu ähvardab 2030. aastaks surmaoht rohkem kui 14 miljonit inimest; arvestades, et see puudutab ka enam kui 4,5 miljonit alla viieaastast last[15]; arvestades, et rahastamiskärped süvendavad näljakriisi ajal, mil akuutne toiduga kindlustamatus on rekordiliselt suur; arvestades, et need kärped avaldavad ebaproportsionaalset mõju naistele, tütarlastele, puuetega inimestele ning maapiirkondades ja äärealadel elavatele inimestele, suurendades olemasolevat ebavõrdsust[16]; arvestades, et kohalikud ja riiklikud naiste juhitud ja naiste õigusi kaitsvad organisatsioonid on ühed neist, keda see kõige rängemalt mõjutab; arvestades, et need kärped seavad riigisiseste põgenike, pagulaste ja vähekindlustatud elanikkonnarühmade turvalisuse ja heaolu veelgi suuremasse ohtu; arvestades, et need kärped avaldavad laastavat mõju ülemaailmsele tervishoiule – suurendades veelgi üldist suremust, haigestumust ja puuete kujunemist, tingituna ebavõrdsest juurdepääsust haiguste ravile ja ennetamisele, põhiteenustele ja -kaupadele, samuti suurendades nakkushaiguste puhangute ja pandeemiate riski – ja toiduga kindlustatusele;

G. arvestades, et vastusena humanitaarabi andmise üleskutsetele saadud rahastamises valitseb silmatorkav tasakaalustamatus, kuna järjest rohkem kriise unustatakse ära; arvestades, et unustatud kriis on määratletud kui ränk ja pikaajaline humanitaarkriisiolukord, kus mõjutatud elanikkond ei saa rahvusvahelist abi või ei saa seda piisavalt ning mille lahendamiseks ei ole osaliselt meediahuvi puudumise tõttu võetud poliitilist kohustust;

H. arvestades, et praeguse mitmeaastase finantsraamistiku alusel kättesaadav humanitaarabi ei ole olnud piisav, mis on viinud hädaabireservi rutiinse kasutamiseni; arvestades, et EL peab kutsuma teisi osalejaid üles suurendama oma humanitaarabialaseid jõupingutusi; arvestades, et humanitaarabi ei peaks kohalikke kogukondi mitte ainult toetama, vaid neid ka tegutsema panema ja abistamispüüdlustesse kaasama;

---

14 Valge Maja, „Reevaluating and Realigning United States Foreign Aid“ (Ameerika Ühendriikide antava välisabi ümberhindamine ja riigi huvidega kooskõlla viimine), 20. jaanuar 2025.

15 The Lancet, „Evaluating the impact of two decades of USAID interventions and projecting the effects of defunding on mortality up to 2030: a retrospective impact evaluation and forecasting analysis“ (Kaks kümnendit kestnud USAIDi sekkumiste mõju hindamine ja prognoosid kuni 2030. aastani selle kohta, milline on rahastamise lõpetamise mõju suremusele: tagasivaatav mõju hindamine ja tulevikuanalüüs).

16 Save the Children, „Girls Pay the Price As Aid Cuts Hit Countries with Deepest Gender Inequality“ (Abi kärbete mõju suurima soolise ebavõrdsusega riikides: tagajärjed tütarlastele), 11. oktoober 2025.

I. arvestades, et humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonna lõimimine on humanitaarkriisi tingimustes otsustava tähtsusega, sest see aitab edendada sektoritevahelist koordineerimist, koostööd ja kooskõla, et lisaks viivitamatu abi andmisele tegeleda pikaajaliste kriiside algpõhjustega; arvestades, et EL ja selle liikmesriigid annavad ühiselt 42 % ülemaailmsest arenguabist; arvestades, et OECD prognoosi kohaselt väheneb ametlik arenguabi 2025. aastal 9–17 %[17]; arvestades, et komisjoni eesmärk on kaasata algatuse „Global Gateway“ kaudu 2027. aastaks kuni 300 miljardit eurot kestlike ja kaasavate investeeringute tegemiseks; arvestades, et ebakindlate olukordade jaoks on vaja erilist ELi lähenemisviisi ja strateegiat;

J. arvestades, et konfliktid, kliimamuutused ja majanduslikud tegurid on kolm peamist põhjust, miks humanitaarabivajadused on kasvanud, ning need on tingitud inimtegevusest ja on kooskõlastatud ja ühise tegutsemise korral tagasipööratavad; arvestades, et 2023. aastal oli rekordarv relvakonflikte; arvestades, et kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine suurendavad ebastabiilsust ja konflikte, kliimaga seotud ohte, looduskatastroofe, ressursside nappust, sealhulgas vee ja toiduga kindlustamatust, riigisisest sundrännet ja ebaseaduslikku rännet, mis mõjutab ebaproportsionaalselt naisi ja vähekindlustatud elanikkonnarühmi;

K. arvestades, et abi vajavatele inimestele ohutu ja takistamatu humanitaarabi juurdepääsu keelamine nii valitsusvägede poolt kui ka relvastatud valitsusväliste osalejate kontrolli all olevates piirkondades on mitmesugustes olukordades, sealhulgas konfliktide, loodusõnnetuste ja haiguspuhangute ajal, murettekitavalt sagenenud ning seda probleemi teravdavad ohtlikud ja kahjulikud suundumused rahvusvahelise humanitaarõiguse ja humanitaarabi põhimõtete (inimlikkus, erapooletus, neutraalsus ja sõltumatus) tõlgendamisel ja kohaldamisel; arvestades, et humanitaarabi juurdepääsu tahtlik takistamine ning poliitilistel ja sõjalistel eesmärkidel relvana kasutamine on vastuolus rahvusvahelisest humanitaarõigusest tulenevate kohustustega;

L. arvestades, et rahvusvahelise humanitaarõiguse mittejärgimine toob kaasa rahvusvahelise humanitaarõiguse ja rahvusvahelise inimõigustealase õiguse pidevad ja laialt levinud rikkumised, nagu tsiviilisikute tahtliku ründamise, esmatähtsa taristu, näiteks koolide ja haiglate hävitamise, humanitaartöötajate sihikule võtmise, laialdase seksuaalvägivalla ja laste värbamise võitlejateks; arvestades, et relvastatud valitsusvälised osalejad võtavad kogu maailmas konfliktidest järjest rohkem osa ja nende mõju konfliktides kasvab ning mõned kõige ohvriterohkemad rünnakud tsiviilelanike vastu on nende toime pandud; arvestades, et humanitaartöötajate,

---

17 OECD, „Cuts in official development assistance“ (Ametliku arenguabi kärped), 26. juuni 2025.

tsiviilelanike ja tsiviiltaristu vastu on toime pandud enneolematu arv rünnakuid, mis on peamiselt tingitud konfliktidest Gaza sektoris ja Sudaanis[18];

M. arvestades, et ÜRO andmetel elas 2023. aastal üle 600 miljoni naise ja tütarlapse 50 kilomeetri ulatuses konfliktipiirkonnast, mis on üle 50 % rohkem kui kümme aastat tagasi;

N. arvestades, et seksuaalvägivald konfliktiolukorras on üldiselt järsult suurenenud – ÜRO registreeris 2023. aastal 3 688 kinnitatud seksuaalvägivalla juhtu konfliktiolukorras, mida on 50 % rohkem kui aasta varem, kusjuures nende juhtumite ohvritest 95 % olid naised ja tütarlapsed ning 32 % lapsed[19];

O. arvestades, et olemasolev sooline ebavõrdsus sageli konfliktide ja kriiside ajal süveneb ning see mõjutab ebaproportsionaalselt naisi ja tütarlapsi, näiteks alates sundrändest ja soolisest vägivallast kuni elupäästvatest teenustest ja otsustusprotsessidest kõrvalejätmiseni; arvestades, et naised, teismelised tütarlapsed, puuetega inimesed, põlisrahvad, LGBTQI+ kogukonna liikmed ja eakad on sageli ka muude ja omavahel seotud aspektidega seoses haavatavad, mida tuleb arvesse võtta; arvestades, et soolise võrdõiguslikkuse eesmärgil antava kahepoolse abi osakaal humanitaarsektoris on olnud läbi aegade väike ja viimastel aastatel veelgi vähenenud, püsides 2021.–2022. aastal 17 % juures[20]; arvestades, et naistel on humanitaarkriisi tingimustes esmareageerijatena väga tähtis roll; arvestades, et soolisse võrdõiguslikkusesse investeerimine päästab humanitaarkriisi tingimustes inimelusid; arvestades, et on tõendeid selle kohta, et sooteadlik humanitaarabi kavandamine annab suurt kasu, nimelt kaheksa USA dollarit iga investeeritud USA dollari kohta[21], samas kui prioriteetide seadmisega seoses on jätkuvalt probleeme;

P. arvestades, et naistevastane vägivald kõigis oma vormides (füüsiline, seksuaalne, psühholoogiline, majanduslik ja küberkujul) on

---

18 ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo (OCHA), „World Humanitarian Day: Attacks on aid workers hit another record, humanitarians call for urgent action“ (Ülemaailmne humanitaarabi päev: rekordarv rünnakuid abi andjate vastu – humanitaartöötajad nõuavad viivitamatut tegutsemist), 19. august 2025.

19 Konfliktidega seotud seksuaalvägivalla küsimustega tegeleva ÜRO peasekretäri eriesindaja büroo, konfliktidega seotud seksuaalvägivalla küsimustega tegeleva ÜRO peasekretäri 15. aruanne, 4. aprill 2024.

20 OECD, „Development Finance for Gender Equality 2024“ (2024. aasta aruanne soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks antud arengurahastuse kohta), OECD Publishing, Pariis, 2024.

21 ÜRO naiste õiguste agentuur, „Facts and figures: Humanitarian action“ (Faktid ja arvud humanitaartegevuse kohta), 15. aprill 2025.

inimõiguste rikkumine, naiste äärmuslik diskrimineerimine ja üks peamisi takistusi soolise võrdõiguslikkuse saavutamisel;

Q. arvestades, et soolise võrdõiguslikkuse vastased liikumised kasutavad humanitaarkriise üha enam ära soolise võrdõiguslikkuse tõrjumiseks ja naiste õiguste organisatsioonide õiguspärasuse kahtluse alla seadmiseks, sealhulgas ELi partnerriikides;

R. arvestades, et lapsed moodustavad kriisidest mõjutatud elanikkonnast poole ja nende õigusi rikutakse murettekitavalt palju, millele lisaks on lapsekesksete algatuste ja programmide rahastus järsult vähenenud; arvestades, et enam kui 473 miljoni last, st rohkem kui iga kuues laps kogu maailmas, elab praegu konfliktist mõjutatud piirkonnas; arvestades, et lapssõdurite värbamine on suurenenud; arvestades, et lapsi tapetakse või sandistatakse, värvatakse relvarühmitustesse ja kuritarvitatakse seksuaalselt suurema tõenäosusega kui täiskasvanuid; arvestades, et hinnanguliselt üle 52 miljoni lapse ei käi konfliktist mõjutatud riikides koolis[22];

S. arvestades, et kirikud ja usuorganisatsioonid pakuvad kriisidele reageerimises ainulaadset lisaväärtust, kuna neil on kogukondade usaldus, nad suudavad kaasata vabatahtlikke ja nad on sageli kohal ka piirkondades, mis on raskesti ligipääsetavad; arvestades, et nende pikaajaline pühendumus ja terviklik lähenemine toe pakkumisele (ühendades materiaalse ja psühhosotsiaalse abi) on vastupanuvõime ja kestva rahu tagamise seisukohast määrav;

Rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise tagamine ja vajadus ELi humanitaardiplomaatia strateegia järele

1. väljendab heameelt komisjoni võetud kohustuse üle rahastada humanitaarabi, märkides, et EL ja selle liikmesriigid on jätkuvalt humanitaarabivajadustel põhineva abi suurimad rahastajad maailmas; rõhutab kõigi riikide ja konfliktiosaliste kohustust ja vastutust järgida rahvusvahelist humanitaarõigust ja rahvusvahelist inimõigustealast õigust ning tagada nende järgimine, vajadust seada prioriteediks tsiviilisikute kaitse ja et need peaksid jääma ELi välistegevuse, sealhulgas tema antava humanitaarabi oluliseks eesmärgiks; kutsub ELi üles jätkuvalt suurendama selliste mitteläbiräägitavate ja järjest rohkem surve all olevate humanitaarabi põhimõtete nagu inimlikkus, erapooletus, neutraalsus ja sõltumatus keskset tähtsust ning edendama rahvusvahelist humanitaarõigust, kohaldades humanitaarabi andmisel põhimõtetest ja vajadustest lähtuvat lähenemisviisi ning hoidudes partnerlustest, milles neid põhimõtteid õõnestataks; tuletab meelde, et ELi lepingu

---

22 UNICEF, „„Not the new normal“ – 2024 „one of the worst years in UNICEF’s history“ for children in conflict“ (Mitte uus normaalsus! 2024. aasta „UNICEFi ajaloos üks halvemaid aastaid“ konfliktist mõjutatud olukorras elavate laste jaoks), 28. detsember 2024.

artikli 3 lõike 5 kohaselt peab liit edendama inimõiguste kaitset ning aitama kaasa rahvusvahelise õiguse rangele järgimisele ja arendamisele, sealhulgas ÜRO põhikirja põhimõtete austamisele, ning kooskõlas ELi lepingu artikliga 2 austab EL soolist võrdõiguslikkust kui üht oma üldpõhimõtet, pidades silmas asjaolu, et humanitaarabi andmist, eelkõige naistele ja tütarlastele, peetakse praegu järjest vähem tähtsaks; rõhutab, kui oluline on edendada üldist juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu teenustele osana ELi humanitaartegevusest ning ELi võetud kohustusest tagada reproduktiiv- ja emade tervishoiu teenustele juurdepääs;

2. on mures selle pärast, et viimastel aastatel on sagenenud rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumised, millest mõne puhul on teatatud kui strateegilisest sõjapidamisviisist; taunib humanitaarabi andmise keskkonna ahenemist ning rahvusvahelise humanitaarõiguse ja humanitaarabi põhimõtete sagenevat eiramist, mis kujutab endast suurt takistust elupäästva abi andmisele paljudes konfliktist mõjutatud olukordades; mõistab teravalt hukka murettekitavalt sagenenud rünnakud tsiviilelanikkonna ja selle ellujäämiseks vajaliku taristu vastu, rasked laste õiguste rikkumised ja humanitaarabitöötajate vastased rünnakud; mõistab hukka meditsiiniasutuste kaitse põhimõtte jõhkra eiramise, võttes arvesse tõika, et pea igas konfliktis rünnatakse ka haiglaid, millega rikutakse ÜRO Julgeolekunõukogu 3. mai 2016. aasta resolutsiooni 2286 (2016) haavatute ja haigete ning meditsiini- ja humanitaartöötajate kaitse kohta relvakonfliktides; nõuab, et selliste süstemaatiliste rünnakute toimepanijad võetaks vastutusele, ning kutsub ELi üles kaaluma sanktsioone riiklike või valitsusväliste osalejate vastu, kes tahtlikult takistavad humanitaarabi juurdepääsu;

3. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama meetmeid, mis aitavad hoida ära rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi, ning kõrvaldama erapooletu ja sõltumatu andmekogumise ning tulemuslikuma ja tõenditel põhineva toetava tegevuse abil lüngad rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste jälgimisel, et võtta rikkumiste toimepanijad vastutusele; kutsub komisjoni üles toetama mehhanisme, mille abil saab jälgida humanitaarabi juurdepääsuga seotud probleeme konfliktidest mõjutatud piirkondades ja neist teada anda;

4. kiidab heaks, et vastu on võetud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon 2730 (2024) humanitaartöötajate ning ÜRO ja sellega seotud töötajate kaitse kohta relvakonfliktides; rõhutab rahvusvahelisest humanitaarõigusest tulenevat kohustust austada ja kaitsta humanitaartöötajaid ning seda, kuivõrd tähtis on toetada sõltumatut, neutraalset ja erapooletut humanitaartegevust, kaitstes humanitaarabi andmise keskkonda otseste rünnakute, terrorismivastaste poliitikameetmete ja sanktsioonirežiimide soovimatu mõju, poliitikaga sidumise ja eksitavate narratiivide eest;

5. nõuab konkreetseid meetmeid, et tagada humanitaartöötajate turvalisuse ja julgeoleku tulemuslik kaitse kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2730 (2024), sealhulgas uurimiste alustamist, läbipaistvust ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste erapooletut uurimist; rõhutab vajadust võtta arvesse kohalike töötajate suuremat haavatavust, kuna nende turvalisusele ja julgeolekule kaasnevad suuremad riskid, ning tagada neile spetsiaalne kaitse; kutsub komisjoni üles toetama humanitaartöötajate kaitseks turva- ja julgeolekumeetmete võtmist ning et ta nõuaks humanitaartöötajate vastu suunatud rünnakute eest vastutusele võtmist; kordab, kui olulised on kiirreageerimismehhanismid, mis võimaldavad pakkuda viivitamatut rahalist, õiguslikku ja psühhosotsiaalset abi humanitaartöötajatele, kes on kinni peetud, keda hirmutatakse või kes on sattunud muude julgeolekuintsidentide ohvriks, tuginedes sellistele mudelitele nagu abitöötajate kaitse algatus;

6. väljendab muret inimõiguste kaitsjate ja vabatahtlike humanitaartöötajate sageneva ähvardamise, ahistamise ja nende tegevuse kriminaliseerimise pärast konflikti- ja kriisiolukordades; nõuab, et EL seaks nende kaitse oma humanitaartegevuses prioriteediks; taunib üha sagenevaid katseid kriminaliseerida ilma õigustatud põhjuseta humanitaarabi, eelkõige elupäästvaid sekkumisi konflikti, vägivalla, tagakiusamise või vaesuse eest põgenevate inimeste abistamiseks; nõuab kaitsva õigusraamistiku vastuvõtmist, et tegeleda abi kriminaliseerimise probleemiga, võidelda karistamatuse vastu ja lisada sanktsioonirežiimidesse humanitaarkaalutlustel tehtavad erandid, ning meetmete võtmist, et hoida ära humanitaartöötajate tegevuse kriminaliseerimist terrorismivastaste seaduste kaudu;

7. kinnitab oma toetust mitmepoolsele tegevusele, mille keskmes on ÜRO; rõhutab, et ELi tegevus peab olema koordineeritud ja kooskõlas rahvusvaheliste organite tegevusega, ning kutsub komisjoni üles säilitama oma kriitilise tähtsusega toetuse mitmesugustele humanitaarvaldkonnas tegutsevatele ÜRO üksustele, et järgida humanitaarabi põhimõtteid ja rahvusvahelist humanitaarõigust; kinnitab veel kord kohustust austada ÜRO üksuste volitusi ja hõlbustada nende täitmist ning mõistab teravalt hukka kõik katsed takistada, piirata või kahjustada ÜRO asutuste suutlikkust täita tulemuslikult oma humanitaarkohustusi;

8. rõhutab vajadust tegeleda kiiresti Sudaanis ja Kongo Demokraatlikus Vabariigis (Kongo DV) esineva enneolematu humanitaarkriisiga, mis on praegu ühed rängemad maailmas, pidades silmas asjaolu, et kolmandik Sudaani elanikkonnast vajab hädasti humanitaarabi ning paljudes riigi osades on kinnitust leidnud murettekitavad toiduga kindlustamatuse ja näljahäda tingimused, ning sarnane olukord valitseb ka Kongo DVs, kus humanitaarabi vajab 21 miljonit inimest; kutsub kõiki konfliktiosalisi üles tagama kooskõlas humanitaarabi

põhimõtetega ohutu ja takistamatu juurdepääsu humanitaarabile ning austama ja kaitsma humanitaartöötajaid; nõuab lisaks, et EL ja selle liikmesriigid suurendaksid Sudaanile ja Kongo DV-le ning nende naaberriikidele antavat humanitaarabi ning rahastaksid eelkõige konfliktiolukorras seksuaalvägivalla ohvriks langenute toetamist, kohalikke vastupanuvõime suurendamise ja kaitseprogramme ning naiste ja laste õigusi ning soolist võrdõiguslikkust edendavaid programme;

9. rõhutab, et humanitaarabi ja seega nälga ei tohi kunagi siduda poliitiliste eesmärkidega ega kasutada relvana ning humanitaarabi peaks jõudma seda vajavate tsiviilisikuteni ilma takistuste või manipuleerimiseta, järgides täielikult rahvusvahelist humanitaarõigust; kordab, et humanitaarabi jaotuskohti, tsiviilisikuid ning humanitaar- ja meditsiinitöötajaid tuleb kaitsta ning nad ei tohi muutuda sõjategevuse sihtmärgiks; on šokeeritud 508 humanitaartöötaja tapmisest Gazas ning korduvast haiglate ja humanitaarkonvoide ründamisest; on kindlalt vastu igasugusele humanitaarabi põhimõtetega vastuolus olevale abi jaotamise süsteemile Gazas; taunib asjaolu, et selle jaotussüsteemi tulemusel on tapetud enam kui tuhat abi otsinud palestiinlast; nõuab rahvusvahelist reageerimist ja uurimist, et tagada vastutusele võtmine võimalike rahvusvahelise õiguse rikkumiste eest, mis on leidnud aset Gaza humanitaarfondi hallatavates kohtades;

10. nõuab takistamatut ja ulatuslikku humanitaarabi andmist ning seda ÜRO koordineerimisel ja kooskõlas humanitaarabi põhimõtetega; nõuab kõigi asjakohaste piiriületuspunktide avamist, tuletades meelde, et elupäästvale humanitaarabile juurdepääsust ilma jätmine on kollektiivne karistus, mis kujutab endast sõjakuritegu; rõhutab tungivat vajadust selle järele, et kõigil rahvusvahelistel humanitaarabi osutajatel, eelkõige nendel, kes kuuluvad ÜRO võrgustikku, oleks kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 214 täielik, kiire, turvaline ja takistamatu juurdepääs kogu Gaza sektorile ja kogu selle territooriumil; rõhutab UNRWA (ÜRO Palestiina Põgenike Abi- ja Tööorganisatsioon Lähis-Idas) keskset rolli Palestiina pagulastele humanitaarabi andmisel ning mõistab hukka katsed seada selle õiguspärasus kahtluse alla; nõuab UNRWA volituste ja rahastamise täielikku taastamist koos tõhusa järelevalve ja vastutusega, tagades reformitud UNRWA pikaajalise, jätkusuutliku, mitmeaastase ja prognoositava rahastamise, et see saaks osutada Palestiina pagulastele elutähtsaid teenuseid ning et vältida edasisi humanitaarkriise;

11. nõuab samuti ELi humanitaarabi jätkuvat andmist ja suurendamist Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast mõjutatud tsiviilelanikkonnale, pöörates eritähelepanu riigisiseste põgenike, pagulaste, eakate ja laste, sealhulgas sunniviisiliselt Venemaa Föderatsiooni ja okupeeritud aladele väljasaadetute vajadustele;

12. juhib eelkõige tähelepanu olukorrale Afganistanis, mis seisab silmitsi raske ja keerulise humanitaarkriisiga, kus abi vajab üle 23,7 miljoni inimese; märgib, et pagulaste Pakistanist ja Iraanist väljasaatmise ning jätkuva piirkondliku ebastabiilsuse tõttu halveneb olukord tõenäoliselt veelgi; tunneb heameelt ELi lubaduse üle anda 266 miljoni euro ulatuses toetust ning nõuab sihipäraseid kohalikke meetmeid naiste ja tütarlaste abistamiseks;

13. kordab oma üleskutset komisjonile töötada humanitaarabi andjatega konsulteerides ning koos liikmesriikide, Euroopa välisteenistuse ja ELi eriesindajatega välja ELi humanitaardiplomaatia strateegia, et suurendada jõupingutusi ning tagada süsteemsem ja paremini kooskõlastatud lähenemine humanitaardiplomaatiale, milles tuleks kohaneda pidevalt muutuvate oludega ning kasutada ära kõiki olemasolevaid vahendeid, võimendades poliitilise dialoogi ning kaubandus- ja abi andmisega seotud suhete kaudu ELi poliitilist ja majanduslikku kaalu, et tagada humanitaarabi juurdepääs ning kaitsta humanitaartöötajaid ja humanitaarabi andmise keskkonda relvakonfliktides, sealhulgas pidades läbirääkimisi vaenutegevuse lõpetamise, humanitaarabipauside ning tsiviilisikute ja abisaadetiste turvalise läbipääsu üle käimasolevates konfliktides; innustab komisjoni koos liikmesriikide, Euroopa välisteenistuse ja ELi eriesindajatega tagama, et kõrgetasemelise humanitaardiplomaatia kujundamisel peetaks korrapäraselt nõu humanitaarabi andjatega, kelle praktilisi kogemusi tuleks süsteemselt arvesse võtta;

14. kutsub komisjoni üles tugevdama meetmeid, millega hoida ära rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi, ja kõrvaldama andmete kogumise ning tulemuslikuma ja tõenditel põhineva toetava tegevuse abil lüngad rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste jälgimisel;

15. rõhutab, et sõltumatud humanitaarabi organisatsioonid vajavad juurdepääsu kõigile rändega seotud rajatistele, sealhulgas kinnipidamiskeskustele ja esmase vastuvõtu punktidele, ning mitteametlikele piirialadele, kus naised ja LGBTIQ+ kogukonna liikmed seisavad silmitsi suurenenud vägivalla ja ärakasutamise ohuga ning elutähtsate teenuste, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu teenuste puudumisega; nõuab, et sellistes olukordades kehtestataks läbipaistvad jälgimis- ja vastutusmehhanismid;

Humanitaarabi rahastamine

16. väljendab heameelt ettepaneku üle suurendada naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendis „Globaalne Euroopa“ humanitaarabi rahastamist 25 miljardi euroni ning nõuab humanitaarabi rahastamise märkimisväärset suurendamist järgmises mitmeaastases finantsraamistikus ning piisava, prognoositava ja püsiva rahastamise tagamist, rõhutades ühtlasi, et humanitaarabi jaoks tuleks ette näha eraldi paindlikkus, pidades eelkõige silmas

kasvavat lõhet humanitaarabivajaduste ja rahastuse vahel, kuid ka selleks, et toetada ELi huvi edendada maailmas rahu, stabiilsust ja oma rahvusvahelist usaldusväärsust põhimõttekindla humanitaarabi andjana ja usaldusväärse rahastajana; soovitab tungivalt, et kõik ELi institutsioonid ja liikmesriigid töötaksid rahvusvahelise koostöö edendamise nimel, et ühiselt lahendada humanitaarprobleeme kogu maailmas, eelkõige üleilmset toiduga kindlustamatust;

17. kutsub komisjoni üles säilitama humanitaarabi jaoks eraldi eelarveread ja vahendid, et järgida neutraalsuse, sõltumatuse ja erapooletuse põhimõtet; on vastu ettepanekule ühendada järgmises mitmeaastases finantsraamistikus ELi humanitaarabi rahastamisvahend naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendiga „Globaalne Euroopa“ ning rõhutab vajadust tagada, et hädaabireserv oleks piisav, et rahuldada vajaduse korral nii ELi sise- kui ka välisvajadusi;

18. palub komisjonil tagada, et järgmise mitmeaastase finantsraamistiku suurem paindlikkus tooks kasu ELi humanitaartegevusele, suurendades ühtlasi läbipaistvust, ning et see ei tuleks humanitaarabi neutraalsuse, mõju, usaldusväärsuse ja prognoositavuse arvelt; tuletab meelde, et läbipaistvus on keskse tähtsusega tagamaks, et järgmine mitmeaastane finantsraamistik on kaitstud väärkasutuse, pettuste ning õigusriigi põhimõtete rikkumise ja liidu väärtuste mitteaustamise eest, ning et liidu rahastatav humanitaar- ja arenguabi jõuab abivajava tsiviilelanikkonnani; kutsub komisjoni üles tõhustama oma järelevalvemehhanisme ning nägema ette kohalike partnerite hoolika valimise, range järelevalve vahendite kasutamise üle ning tõhustatud koostöö liikmesriikide ja rahvusvaheliste osalejatega, et vältida vahendite kõrvalesuunamise või kuritarvitamise riski; nõuab, et ELi humanitaarabi rahastamisvahendite jaotamisel ja kasutamisel rakendataks tõhusamaid demokraatliku järelevalve mehhanisme, võttes arvesse ELi rahastatud humanitaaroperatsioonide jälgimisse ja hindamisse kaasatud kodanikuühiskonna organisatsioonide soovitusi;

19. kinnitab taaskord, et ELi usaldusväärsus üleilmse humanitaarabi andjana põhineb tema jätkuvalt pühendunud, põhimõttekindlal, püsival ja kaasaval tegevusel humanitaarkriisidest mõjutatud piirkondades, sealhulgas ebakindlates olukordades ja unustatud kriisides; kordab, et humanitaarabi ei tohi allutada geopoliitilistele, rände juhtimise või julgeolekueesmärkidele, ning hoiatab humanitaartegevuse ärakasutamise eest ELi või selle liikmesriikide välispoliitika eesmärkide saavutamiseks;

20. kordab oma üleskutset komisjonile töötada välja ühtlustatum lähenemisviis unustatud kriiside suhtes ning anda aru oma võetud kohustusest eraldada 15 % esialgsest iga-aastasest humanitaarabi eelarvest unustatud kriisidele ja vältida vahendite ülekandmist juba alarahastatud kriiside rahastusest; kutsub nõukogu üles paremini

koordineerima liikmesriikide tähelepanu ja toetust nende kriiside vastu võitlemiseks;

21. juhib tähelepanu erilistele raskustele, mida kogevad lapsed ja puuetega inimesed ning nende pered humanitaarabi saamisel; rõhutab, et võrreldes laste märkimisväärse osakaaluga ametlikku arenguabi saavate riikide elanikkonnas on ainult väike osa ametlikust arenguabist (12 %) praegu suunatud lastele, kuigi investeerimine lastesse – ja mitte ainult üksikute valdkondlike prioriteetide täitmisse – aitab kaasa nende elatustaseme ja kogukondade kui terviku olukorra parandamisele; rõhutab, kui oluline on seada laste erivajadused, eelkõige haridus ja lastekaitse, humanitaarabi kõigis etappides, sealhulgas valmisoleku, hädaabi ja taastumise etapis, esmatähtsale kohale; rõhutab, et laste õiguste ja heaolu kaitsmine on pikaajalise vastupanuvõime ja jätkusuutliku arengu seisukohast hädavajalik; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama sihtotstarbelised rahastamis-, planeerimis- ja koordineerimismehhanismid, et rahuldada laste erivajadusi humanitaarkriisi tingimustes;

22. rõhutab, et avaliku sektori poolne rahastamine peab jääma peamiseks humanitaarabi allikaks, pidades silmas riikide vastutust tagada piisav ja jätkusuutlik rahastamine, kuid tunnistades samas, et ainuüksi avaliku sektori rahastusest humanitaarabi rahastamise puudujäägi kõrvaldamiseks ei piisa, ning rõhutades, et arvestada tuleb uute rahastamisallikatega, sealhulgas erasektori vahenditega; julgustab seetõttu komisjoni ja liikmesriike laiendama rahastamisallikate valikut, toetades uuenduslike lähenemisviiside ja partnerluste väljatöötamist, et kõrvaldada humanitaarabi rahastamise puudujääk koostöös rahvusvaheliste finantsasutuste, mitmepoolsete arengupankade, erasektori (tingimusel, et igasugune erasektori osalus on kooskõlas humanitaarabi põhimõtetega ning täielikult läbipaistev) ja teadusringkondadega, et täiendada rahvusvahelist avaliku sektori antavat humanitaarabi ja kaotada üleilmne humanitaarabi rahastamise puudujääk; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles uurima humanitaarabis astmeliselt suureneva ja jätkusuutliku rahastamise mehhanisme; rõhutab vajadust teha koostööd uute doonorriikidega, et suurendada nende panust humanitaarabi andmisse;

23. väljendab heameelt ÜRO algatatud humanitaarabisüsteemi ümberkorraldamise üle ja rõhutab, et seda tuleb ära kasutada kui võimalust tugevdada humanitaarabi põhimõtteid ning vajadustel põhinevat ja inimkeskset süsteemi, ning selles ei tohiks juhinduda üksnes kulude kärpimise kaalutlustest; rõhutab, et suurema tõhususe ja tulemuslikkuse seisukohast on sama oluline tagada vastutus tulemuste saavutamise eest ning et kriitilise tähtsusega valdkonnad, nagu kaitsealased volitused ja soolise vägivalla vastased meetmed, jäävad elupäästvate valdkondadena kesksele kohale;

24. väljendab heameelt komisjoni märkimisväärsete jõupingutuste üle muuta humanitaarabi tarneahelad tulemuslikumaks ja tõhusamaks, võttes arvesse, et need tekitavad ligi 70 % humanitaarabiga seotud kuludest, mistõttu on see kasvava rahastamispuudujäägiga tegelemisel väga tähtis valdkond; julgustab komisjoni jätkama tarneahelaid puudutava strateegilise lähenemisviisi väljatöötamist ja toetamist;

25. kutsub liikmesriike üles täitma ühiselt võetud kohustuse anda ametlikuks arenguabiks vähemalt 0,7 % oma kogurahvatulust, et saavutada ametliku arenguabi eesmärk suunata 2030. aastaks 0,2 % kogurahvatulust vähim arenenud riikidele, ning eraldama 10 % oma ametliku arenguabi vahenditest humanitaartegevusele; kutsub komisjoni üles tagama, et humanitaarabi vastab piisavalt naiste ja tütarlaste vajadustele, kuna seda võib pidada strateegiliseks investeeringuks, millel on pikaajaline positiivne mõju kõigile, ning avaldab samas kahetsust selle üle, et naiste õiguste organisatsioonid on jätkuvalt süstemaatiliselt alarahastatud, saades vähem kui 1 % üleilmsest ametlikust arenguabist[23];

26. väljendab muret ELi delegatsioonide koosseisu võimaliku vähendamise pärast, sealhulgas kolmandates riikides, kus antakse märkimisväärset humanitaarabi; peab vastupidi hädavajalikuks tugevdada neid struktuure kõige kriitilisemas seisus riikides;

Ebakindlate olukordade suhtes rakendatava integreeritud lähenemisviisi väljatöötamine

27. rõhutab, et ebakindlate olukordade eriilmelisuse tõttu on vaja oludele kohandatud lähenemisviise ja spetsiifilisi rahastamisvahendeid, millega edendatakse kooskõlastatud tegevust humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonna osalejate vahel, austades samal ajal selget ülesannet anda põhimõtetest lähtuvat humanitaarabi ning pöörates eritähelepanu kohalike osalejate kaasamisele ja nende mõjuvõimu suurendamisele nii otsustusprotsessides kui ka programmide elluviimisel; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles jätkama ja suurendama jõupingutusi ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud olukordades;

28. kutsub komisjoni üles võtma vastu oma 2026. aasta tööprogrammis kavandatud teatise humanitaarabi kohta, keskendudes ebakindluse puhul rakendatavale ambitsioonikale, inimkesksele ja integreeritud lähenemisviisile ning selle rakendusmehhanismidele, ja konsulteerima selle strateegia koostamisel ja elluviimisel Euroopa Parlamendiga; väljendab heameelt komisjoni teatatud kavatsuse üle valmistada ette integreeritud strateegia ebakindluse ja konfliktidega tegelemiseks; rõhutab, et selline strateegia peab hõlmama

---

23 ODI poliitikaülevaade, „Where next for feminist foreign policy on funding feminist movements?“ (Mis saab edasi feministlikust välispoliitikast feministlike liikumiste rahastamisel?), mai 2024.

asjakohaselt kohandatud olukorrapõhist rahastamist, mis võimaldab lahendada rahu, arengu, kliimameetmete ja humanitaarabivajadustega seotud läbipõimunud probleeme, muu hulgas tehes täielikult humanitaarabi põhimõtteid järgides rohkem koostööd kohaliku erasektoriga; kutsub komisjoni üles võtma selle strateegiaga seoses arvesse soolist mõõdet;

29. kutsub komisjoni üles tagama, et riigid ei jääks kinni humanitaarabi lõpututesse tsüklitesse, vaid saaksid selle asemel liikuda jätkusuutliku arengu suunas, et tugevdada kohalikke kogukondi ja hoida ära sõltuvust välistarnetest, milleks tuleks rahastada selliseid elutähtsaid teenuseid nagu haridus, tervishoid ja põhitaristu, sealhulgas (kuid mitte ainult) strateegia „Global Gateway“ raames, mille abil võib olla võimalik edendada mitme omavahel seotud kestliku arengu eesmärgi saavutamist, võimendades eri rahastamisallikaid, sealhulgas erasektori investeeringuid, ning järgides sotsiaalseid ja keskkonnastandardeid, mis võib aidata kiirendada majanduskasvu, luua inimväärseid töökohti, vähendada vaesust ja sissetulekute ebavõrdsust, tagades seeläbi vastupidavama ja kaasavama arengu, milles kedagi ei jäeta kõrvale; kutsub komisjoni üles kasutama ELi koostöövahendeid kohaliku arengu kavade toetamiseks spetsiaalsete sihtprojektide kaudu, mis on liikmesriikide poolt juba järele proovitud;

30. tuletab meelde, et kliimamuutused on üks peamisi konfliktide, põua, näljahäda ja rände põhjuseid; rõhutab, et meretaseme tõus võib kujutada endast eksistentsiaalset ohtu väikestele arenevatele saareriikidele, mis on kliimamuutuste suhtes ühed kõige haavatavamad riigid maailmas;

Mõjusate humanitaarmeetmete edendamine humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonna lõimimise, kohalikul tasandil abi juhtimise ja ennetava tegevuse kaudu

31. kutsub ELi üles tegema edusamme kolme omavahel seotud valdkonna lõimimisel, et tegeleda kriiside peamiste põhjustega ja aidata suurendada vastupanuvõimet, eelkõige ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud oludes, toetades kohalikke organisatsioone, sealhulgas noorte ja naiste juhitud ning usupõhiseid organisatsioone, kellel on humanitaarkriisidele reageerimisel tähtis roll, ning tagades nende täieliku, võrdse ja sisulise osalemise humanitaarprogrammi tsüklis ja kõigil otsuste tegemise tasanditel;

32. kutsub komisjoni üles täitma oma võetud kohustuse suunata 2027. aastaks vähemalt 25 % oma humanitaarabi rahastusest kohalikele osalejatele, sealhulgas riigipõhiste ühendatud vahendite ja muude selliste rahastamismehhanismide kasutamise teel, millega seatakse esikohale kohalikud osalejad, ning uurima võimalusi, kuidas anda toetusi otse kohalikele organisatsioonidele, ja aitama suurendada nende suutlikkust täita regulatiivseid, läbipaistvus- ja

aruandlusnõudeid; kutsub ELi üles seadma prioriteediks selliste kohalike organisatsioonide rahastamise, kes abistavad noori, naisi, puuetega inimesi, LGBTQI+ kogukondi ja muid vähekindlustatud elanikkonnarühmi;

33. kutsub komisjoni üles seadma järgmises mitmeaastases finantsraamistikus prioriteediks mitmeaastase rahastuse konfliktide ennetamisele ja rahuloomele, et tugevdada seoseid humanitaar- ja kriisidele reageerimise mehhanismide ning pikemaajalise rahuloome ja arengu kavandamise vahel; rõhutab, kui oluline on tõhustada ELi humanitaar-, arengu- ja rahuloomemeetmete koordineerimismehhanisme kohapeal, et tagada terviklikud ja sidusad tulemused, sealhulgas Euroopa tiimi lähenemisviisi abil; rõhutab ELi ja ÜRO partnerluse tähtsust humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonna lõimimisel, mille puhul pööratakse eritähelepanu tütarlastele ja noortele naistele, puuetega inimestele, lastele ja haavatavas olukorras olevatele vanemaealistele inimestele, ning toonitab ELi rahastuse olulisust ÜRO süsteemi jaoks; on seisukohal, et struktuurne ebavõrdsus mõjutab jätkuvalt humanitaarsekkumistes esinevat võimudünaamikat, rahaliste vahendite saamist ja osalemist otsuste tegemises; nõuab, et ELi humanitaarpoliitikas rakendataks kaasavamat, õiglasemat ja õigustepõhist lähenemisviisi, millega antakse ka suurem juhtroll kohalikele ja ajalooliselt tõrjutud osalejatele;

34. märgib, et kriisialtides tingimustes ennetavate meetmete võtmine enne humanitaarkriisi tekkimist on mõjus viis, kuidas hoida ära või leevendada tulevasi humanitaarabivajadusi ning toetada kogukondade suutlikkust tulla toime ja kohaneda šokkidega ning suurendada oma vastupanuvõimet; innustab komisjoni ja liikmesriike tagama, et säiliksid investeeringud ennetusse, ennetavatesse meetmetesse ja katastroofideks valmisolekusse, et leevendada kriiside mõju inimestele ja süsteemidele;

35. rõhutab ennetavas tegevuses vajadust tõenduspõhise lähenemisviisi järele ning seda eelkõige ebakindlates oludes ja kliimatundlikes keskkondades, suurendamaks kvaliteetsete andmete ja riskianalüüside kättesaadavust, et täiustada varajase hoiatamise süsteeme ja lõimida riskiprognoosid humanitaarabi andmise kavandamisse;

36. julgustab liikmesriike suurendama märkimisväärselt investeeringuid kohalikul tasandil juhitavatesse ja integreeritud ennetavatesse meetmetesse, näiteks investeeringud varajase hoiatamise süsteemidesse, riskianalüüsi ja kogukonna vastupanuvõimesse, ning suurendama rahastust kliimameetmetele, mille eesmärk on tugevdada kõige katastroofialtimate riikide ja piirkondade vastupanu- ja kohanemisvõimet, rõhutades, kui oluline on kaasata ennetavatesse meetmetesse, sealhulgas prognoosipõhisesse rahastamisse, ning katastroofideks valmisolekusse ja riskijuhtimisse

väga mitmesuguseid osalejaid, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioone ja kohaliku tasandi võrgustikke, ning seda eelkõige ebakindlates oludes ja kliimatundlikes keskkondades;

25 aastat ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 (2000) vastuvõtmisest: humanitaarabi andmisel sootundliku lähenemisviisi suunas liikumine

37. väljendab heameelt edusammude üle, mida on tehtud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 (2000) ning naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva tegevuskava rakendamisel, kuna need moodustavad olulise abivahendi selle tagamisel, et naiste ja tütarlaste õigusi järgitakse alati; märgib, et 25 aastat pärast selle vastuvõtmist esineb rakendamisel endiselt suuri puudujääke, arvestades, et naisi tõrjutakse endiselt rahuprotsessides ning konfliktid ja kriisid mõjutavad neid ebaproportsionaalselt, sealhulgas ulatusliku soolise vägivalla tõttu, ning seetõttu peab ELi poliitiline ja rahaline toetus sellele valdkonnale suurenema, sest see kujutab endast pikaajalise ja jätkusuutliku rahu ja arengu tõukejõudu ning investeeringut sellesse; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles jätkama prioriteedina kogu ELi välistegevuses soolise võrdõiguslikkuse ning naiste õiguste ja võimestamise edendamist, sealhulgas kestliku arengu eesmärgi nr 5 täitmist; kutsub ELi ja liikmesriike üles seadma esmatähtsale kohale naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava rakendamise;

38. kutsub kõiki relvakonfliktide osalisi üles võtma meetmeid selleks, et edendada naiste ja tütarlaste seksuaal- ja reproduktiivtervist ja -õigusi ning et kaitsta neid igasuguse konfliktidega seotud seksuaalse ja soolise vägivalla, eelkõige vägistamise eest, tunnistades, et selline vägivald suureneb sageli konfliktide ajal ja seda võidakse kasutada järjekindlalt sõjarelvana; rõhutab tihedat seost ühelt poolt relvakonfliktide ning humanitaar- ja kliimakriiside ning teiselt poolt naisi ja tütarlapsi ebaproportsionaalselt mõjutava ebaseadusliku rände, inimkaubanduse ja ärakasutamisriski suurenemise vahel; rõhutab, kui tähtis on, et naised saaksid osaleda aktiivselt, täiel määral, võrdselt ja sisuliselt rahuprotsessi kõigis etappides, sealhulgas relvarahuläbirääkimistel, rahuvahendamises, relvakonfliktide ennetamises ja lahendamises, rahuloomes ja konfliktijärgses ülesehituses; kutsub komisjoni, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles suurendama jõupingutusi, et võtta konfliktide ennetamise, vahendamise ja rahuloome strateegiates arvesse naiste ja tütarlaste erivajadusi ja panust;

39. rõhutab, et humanitaarkriisi olukorras ei tohiks naisi pidada ainult ohvriks, vaid muutuste elluviijaks, kes aitavad aktiivselt kaasa positiivsetele muutustele ja kujundavad nende endi saatust; toonitab, et naised kui eesliinireageerijad ja kogukonnajuhid ning naiste juhitud organisatsioonid on väga vajalikud humanitaarkriisi tingimustes ning valmisoleku-, reageerimis- ja taastamisalastes

jõupingutustes, kuna nad pakuvad elupäästvaid teenuseid, nagu peavari, seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu teenused, tugiteenused soolise vägivalla ohvritele, rahaline abi ja usaldusväärne kogukonnapõhine kaitse, ning et nad toetavad naiste, tütarlaste ja tõrjutud elanikkonnarühmade õigusi ja vajaduste täitmist ning on oma kogukondades rahuloome- ja arengutegevuse eestvedajad, kuid saavad ebakindlates riikides antavast kahepoolsest abist üksnes 0,3 %;

40. peab kahetsusväärseks, et naiste juhitud kohalikud organisatsioonid on ühed nendest, mida hiljutised välisabikärped on kõige rohkem mõjutanud, mida näitab ka asjaolu, et pooled neist võivad oma tegevuse lõpetada, ning innustab nendega humanitaarabi kavandamisel paremini koostööd tegema[24]; kutsub komisjoni üles nägema ette spetsiaalse, jätkusuutliku, paindliku ja mitmeaastase rahastuse, säilitama olemasolevad partnerlused, lihtsustama rahastuse saamist, laiendama oma toetust naiste juhitud kohalikele organisatsioonidele humanitaarkriisi tingimustes ning tagama tulemuslikuma, kaasavama ja suurema vastutusega süsteemi, mille saavutamiseks peaks ta suurendama naiste juhitud kohalike organisatsioonide rahastamist, tõhustama neile antavate humanitaarabi vahendite kasutamise jälgimist ja sellega seotud vastutavust, kohandama olemasolevaid rahastamismehhanisme ja -protsesse, et need vastaksid paremini naiste juhitud kohalike organisatsioonide vajadustele ja suutlikkusele, ning suurendama neile ettenähtud otsest mitmeaastast rahastamist; märgib kahetsusega, et peaaegu pooled (47 %) küsitletud naiste juhitud ja naiste õigusi kaitsvatest organisatsioonidest eeldavad, et nad lõpetavad järgmise kuue kuu jooksul oma tegevuse, kui rahastamine jääb praegusele tasemele, rohkem kui kolmandik (35 %) on jätkuvalt ebakindlas olukorras, suutmata oma tööd planeerida või jätkata, ning ainult 18 % leiavad, et nad suudavad kauem kui ühe aasta oma tegevust jätkata[25]; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suunama 5 % ebakindlates olukordades antavast abist naiste juhitud ja naiste õigusi kaitsvatele organisatsioonidele, nähes neile ette paindliku ja pikaajalise rahastuse, sealhulgas võttes kohustuse eraldada vähemalt 5 % oma ametliku arenguabi vahenditest nende organisatsioonide toetamiseks järgmises mitmeaastases finantsraamistikus;

41. julgustab komisjoni, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike edendama humanitaarsekkumistes sooteadlike lähenemisviiside

---

24 ÜRO naiste õiguste agentuur, „Humanitarian funding cuts threaten women's rights: What's at stake and how to help“ (Humanitaarabi rahastamise kärped ohustavad naiste õigusi. Mis on kaalul ja kuidas aidata?), 13. mai 2025.

25 ÜRO naiste õiguste agentuur, „At a breaking point: The impact of foreign aid cuts on women's organizations in humanitarian crises worldwide“ (Murdepunkt: välisabi kärbete mõju naiste õiguste organisatsioonidele humanitaarkriisides kogu maailmas), aprill 2025.

rakendamist ning toetama rohkem naiste osalemist humanitaartegevusega seotud otsustusprotsessides, toetades naistele niisuguste tingimuste loomist, mis võimaldavad neil kriisiolukordades juhtrolli võtta, ning tagades, et naiste vaatenurgad ja vajadused seatakse abi kavandamisel ja andmisel esiplaanile kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 (2000) eesmärkidega; kutsub komisjoni üles kohaldama kogu humanitaartegevuse kavandamisel kaasavat, intersektsionaalset ja soo aspekti arvestavat lähenemisviisi, võttes arvesse naiste, tütarlaste, puuetega inimeste, LGBTQI+ kogukonna liikmete ja muude tõrjutud elanikkonnarühmade erivajadusi ja õigusi; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama nende rühmade sisulise kaasamise humanitaarabiprogrammide kavandamisse, rakendamisse ja hindamisse; peab vajalikuks seada ELi rahastatavas humanitaarabis esiplaanile puuetega inimesed, käsitledes eelkõige puuetega naiste ja laste vajadusi ja prioriteete, sealhulgas tagades rahastuse puuetega naiste ja tütarlaste kohalikele organisatsioonidele ja võrgustikele, kes suudavad sageli vajadusi kõige paremini rahuldada, kuid keda rahastamiskärped kõige rohkem mõjutavad;

42. kutsub komisjoni üles tagama, et sooline võrdõiguslikkus jääks prioriteediks, kui ÜRO juhitud humanitaarabisüsteemi ümberkorraldamise raames tehakse süsteemis reforme ja korrastatakse selle ülesehitust, hoides alles rahastuse ja kriitilise tähtsusega mehhanismid, näiteks säilitades humanitaarabisüsteemis spetsiaalse teemavaldkonna, mis hõlmab soolise vägivalla vastaseid, soolise võrdõiguslikkuse edendamise ning seksuaalse ärakasutamise ja väärkohtlemise eest kaitsmise erimeetmeid kui üliolulisi elupäästvaid teenuseid; kutsub komisjoni üles tagama, et järjekindlalt tehtaks põhjalikke soolise võrdõiguslikkuse olukorra analüüse, kogutaks soo järgi rühmitatud andmeid, kavandataks eelarvet soo aspekti arvestavalt ja hinnataks soolist mõju, ning tagama soolise võrdõiguslikkuse alaste eksperditeadmiste arendamise komisjonis, et toetada selliseid rolle partnerorganisatsioonides, ja jätkama ELi soo- ja vanusenäitaja kasutamise tugevdamist; väljendab heameelt soolise võrdõiguslikkuse kontaktisikute suureneva arvu ja nende ametikoha ametlikuks muutmise üle, võttes arvesse, et 99 %-l ELi delegatsioonidest ja 87 %-l peakorteri talitustest on nüüd soolise võrdõiguslikkuse kontaktisik;

43. kordab vajadust seada kõigis humanitaarabimeetmetes esiplaanile asjakohased ja õigeaegselt kättesaadavad seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu teenused ning teha need kättesaadavaks, sealhulgas rakendades hädaolukordades reproduktiivtervisega seotud esmaste teenuste miinimumpaketti ja minnes üle terviklikele teenustele, kui olukord seda võimaldab;

44. kordab oma nõudmist, et EL ja selle liikmesriigid rakendaksid täielikult ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 (2000) ja sellele järgnenud resolutsioone; väljendab sellega seoses heameelt naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva ELi tegevuskava ning ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava (GAP III) puhul tehtud edusammude üle ning rõhutab, kuivõrd oluline on, et komisjon esitaks ELi soolise võrdõiguslikkuse neljanda tegevuskava (GAP IV), ning et selle elluviimiseks on vaja piisavaid vahendeid; peab kahetsusväärseks, et alates GAP III kasutuselevõtmisest on sooline võrdõiguslikkus olnud peamine eesmärk ainult 3,8 %-l kõigist soo aspekti arvestavatest / soopõhistest meetmetest; kutsub komisjoni üles tagama, et 85 % uute välistegevuse meetmete puhul võetakse soolist võrdõiguslikkust arvesse olulise või peamise eesmärgina ning et 20 % igale riigile antavast ametlikust arenguabist eraldatakse programmidele, mille üks peamisi eesmärke on sooline võrdõiguslikkus;

45. väljendab tõsist muret niisuguste ülikonservatiivsete, soolise võrdõiguslikkuse vastaste ja usuliste fundamentalistlike liikumiste kasvava mõju pärast nii ELis kui ka mujal, mille eesmärk on kahjustada naiste ja tütarlaste põhiõigusi, sealhulgas humanitaarkriisi tingimustes; rõhutab, et sellised liikumised levitavad sageli desinformatsiooni, häbimärgistavad seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu teenuseid ning nõrgendavad naiste kaitset soolise vägivalla eest; kutsub komisjoni, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles tagama, et ELi rahastatavad humanitaarprogrammid põhineksid jätkuvalt kindlalt rahvusvahelistel inimõiguste standarditel ja soolisel võrdõiguslikkusel, ning toetama aktiivselt kodanikuühiskonna organisatsioone, kelle on võtnud sihikule õigustevastased osalejad;

46. hoiatab humanitaarabi andjate poolse institutsioonilise vägivalla ja hooletuse eest, sealhulgas soopimeda kavandamise, naiste ja LGBTQI+ kogukonna liikmete jaoks ebaturvaliste keskkondade ning kuritarvituste eest vastutusele võtmata jätmise eest; nõuab siduvaid sootundlikkuse standardeid, terviklikke aruandlussüsteeme ja nulltolerantsi poliitikat kõigis ELi rahastatavates humanitaaroperatsioonides;

o
o o

47. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning Euroopa välisteenistusele.